

Minister Klimatu i Środowiska

DLŁ-WOFil.050.54.2025.BW
3742036.14885091.12059923
Warszawa, 28-04-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Posłanki na Sejm RP Marty Stożek w sprawie wycinki lasów w górach a ryzyka powodzi (K10INT8969), przedstawiam poniższe informacje.

Przede wszystkim pragnę podkreślić, że 31 grudnia 2024 r. Minister Klimatu i Środowiska zatwierdził „Wytyczne i Rekomendacje Ogólnopolskiej Narady o Lasach” (ONoL). Dokument ten opisuje główne kierunki planowanych przez Ministerstwo działań na rzecz wzmocnienia funkcji przyrodniczych i społecznych lasów.

Jednym z priorytetów w gospodarce leśnej, szczególnie na terenach górskich i podgórskich, jest wzmacnianie usług regulacyjnych, w ramach których lasy pełnią przede wszystkim funkcje glebo- i wodochronne. Obejmuje to m.in. ochronę stosunków wodnych, stabilizację brzegów rzek, ochronę przeciwpowodziową oraz zatrzymywanie zanieczyszczeń z terenów przylegających do zbiorników wodnych i cieków. Kluczowe znaczenie ma tu aktywna przebudowa i odnawianie osłabionych drzewostanów, co zwiększa ich stabilność i skuteczność w pełnieniu funkcji wodochronnych.

Lasy odgrywają podwójną rolę w kontekście gospodarki wodnej – z jednej strony zatrzymują wodę opadową, z drugiej zaś dzięki bogatej strukturze powierzchni (drzewa, krzewy, ściółka, martwe drewno) spowalniają jej odpływ, wspierając regulację bilansu wodnego zlewni.

Niestety, susze poprzedzające katastrofalne opady w 2024 roku osłabiły zdolność gleby do absorpcji wody. W efekcie, nawet w lasach mogło dojść do spływu powierzchniowego, powodującego gwałtowne wezbrania. Przykładem może być niż Boris, którego opady przekroczyły 400 mm/m² w ciągu zaledwie 3–4 dni – ponad 10-krotnie więcej niż wartości uznawane za ekstremalne.

Dla lasów o dominującej funkcji retencyjnej, wodochronnej i przeciwpowodziowej (m.in. zgodnie z kryterium S7 ONoL), określono następujące cele szczegółowe:

- zapewnienie ciągłości pokrywy leśnej;
- zróżnicowanie struktury pionowej drzewostanów;

- zachowanie dojrzałych/starych drzewostanów;
- maksymalizacja retencji glebowej;
- ograniczenie spływu powierzchniowego na zboczach.

Realizacja tych celów wiąże się m.in. z wyłączeniem z użytkowania części drzewostanów oraz modyfikacją praktyk gospodarczych, dostosowanych do lokalnych uwarunkowań. Konkretnie przykłady zawarte są w Wytycznych i Rekomendacjach ONoL.

Dokument ten zawiera również inne kryteria mające zastosowanie w lasach górskich, np.:

- wstrzymanie pozyskania drewna na stromych stokach (kryterium P17),
- ochrona drzewostanów wzdłuż cieków wodnych (kryterium P4),
- ochrona wybranych siedlisk przyrodniczych (kryterium P11),
- tworzenie nowych rezerwatów (kryterium P2),
- nowa forma ochrony – starolasy (kryterium P3).

Ministerstwo Klimatu i Środowiska pracuje nad przeniesieniem części rozwiązań ONoL do ustaw: o lasach, o ochronie przyrody oraz rozporządzenia o lasach ochronnych. Zmiany te mają również ograniczyć restrykcyjne interpretacje przepisów o odpowiedzialności cywilnej i karnej za wypadki spowodowane siłami natury w lasach. Docelowo również zagadnienia dotyczące starolasów zostaną uregulowane w przepisach.

Trwają również analizy powiązania ONoL z innymi strategiami przeciwpowodziowymi poza terenami leśnymi. Ministerstwo i Lasy Państwowe wspólnie kontynuują działania w kierunku wzmocnienia funkcji glebo- i wodochronnych lasów, szczególnie w pobliżu miast, jak wskazuje m.in. opinia Państwowej Rady Ochrony Przyrody (dot. rejonu Bielska-Białej).

W 2024 roku weszła w życie znowelizowana Instrukcja Urządzania Lasu, która wprowadza obowiązek sporządzania planów gospodarowania zasobami wodnymi w podziale na zlewnie. Plany te mają charakter interdyscyplinarny i uwzględniają scenariusze klimatyczne, gospodarcze i ochronne, a ich wdrażanie będzie podlegać ewaluacji.

Realizowane przez Lasy Państwowe projekty retencyjne to największe w Europie przedsięwzięcia w zakresie małej retencji w lasach. Do 2029 roku planuje się przeznaczyć ponad 1,1 mld zł na te działania.

Projekt Mała Retencja Górską – edycja III (2024–2029), realizowany w ramach programu FEnIKS, skupia się na zwiększaniu odporności ekosystemów górskich na skutki zmian klimatycznych.

W ramach projektu przewidziano działania obejmujące m.in.:

- budowę i modernizację zbiorników retencyjnych;

- instalację małych urządzeń piętrzących;
- rozbudowę infrastruktury chroniącej ciek;
- zabudowę przeciwerozyjną na drogach leśnych.

Istotną częścią projektu są również działania informacyjne, monitoring porealizacyjny oraz pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną. Projekt, realizowany przez 42 nadleśnictwa i 4 regionalne dyrekcje, we współpracy z uczelniami (UP i UAM w Poznaniu) oraz organizacjami pozarządowymi (Centrum Ochrony Mokradł), przewiduje uzyskanie 358 tys. m³ pojemności retencyjnej i realizację 838 niewielkich obiektów wodnych.

W odniesieniu do możliwości powołania Turnickiego Parku Narodowego należy zaznaczyć, że proces ten wymaga m.in. ustalenia granic, rodzaju użytków, własności gruntów oraz współpracy z samorządami. Akceptacja społeczna jest niezbędnym warunkiem skutecznej ochrony przyrody.

Ministerstwo prowadzi obecnie działania zmierzające do utworzenia parku narodowego w Dolinie Dolnej Odry – doświadczenia z tego procesu posłużą przy projektowaniu kolejnych parków narodowych.

Na zakończenie podkreślam, że odpowiedzią na wiele wyzwań klimatycznych poruszonych w interpelacji będzie **Narodowy Program Leśny**. Będzie on podstawą długofalowej strategii rozwoju leśnictwa w Polsce i zostanie opracowany w sposób partycypacyjny, z udziałem różnych środowisk – Lasów Państwowych, właścicieli lasów innej własności, naukowców i organizacji społecznych. Wspólnym wysiłkiem możemy wypracować optymalne, zrównoważone rozwiązania dla przyszłości polskich lasów.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów